

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal

IX., Ferencz-körút

31. szám, I. em.

Május 15. és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornászó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csónak-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyői Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajuhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujv. déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Tanulói kirándulások

Daczára annak az ellenszenvnek, mely a tanulói kirándulások iránt itt-ott, sőt már e lapok hasábjain is tapasztalható volt,*) szeretnék a T. Szerkesztőség engedelmével, mint szenvedélyes kirándulás-rendező hozzá szólni a dologhoz.

Mint oly iskola tanára, hol tornaoktatás nincsen, (felső kereskedelmi) azt tapasztaltam, hogy az eddig tornához szokott fiúk, szinte éhesek a mozgásra; akár hová vigyem őket, oly kedvvel jönnek, hogy örömeikben hálálva találok fáradtságomat. Mikor tehát e tárgyhoz hozzá szólok, nem a tornatanárok egészében, nem is ismert nézőpontjából tekintem a kirándulásokat, hanem a tanulók számára való megkönnyítés szempontjából.

Mint kereskedelmi iskolai tanár először is az anyagiakról szólok. A mi növendékeink évenként 220 korona tandíjat fizetnek, könyvekre és íróeszközökre is elköltönek 80 koronát; így iskoláink az egyetemnél is drágábbak. Hogy ily körülmények mellett is zsufova vannak osztályaink, az egyebek mellett azt is mutatja, hogy a sok kiadást megéri az érettségi bizonyítvány. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy nem kell nagyon félni a drága iskolától, mert a szülők szívesen fizetnek, ha közel látják gyermekeik hasznát.

Nos és ebben a nálunk legdrágább iskolákban a kirándulások ügye a legjobban áll.

*) Ez csak annyiban volt tapasztalható, hogy ezikkel közöltünk a sok kirándulásnak a tanítás nyugodtságát zavaró voltáról, de ez sem volt a szerkesztőség véleménye. Szerk.

Hizelgés látszata nélkül irhatom, mert köztudomású iskoláinkban, hogy ebben legtöbb érdem Schack Béla főigazgatót illeti, mert az ő intézkedései, utasításai hozzájárásba az ország összes kereskedelmi iskoláit. Tehát a kirándulásokra a mi drága iskoláinkban is akad elég vállalkozó, pedig az évi kiadás elég nagy összegre hág. Most az volna szerény véleményem, hogy a kirándulások ügyét úgy kellene rendezni, hogy a tanulók az év elején, illetőleg a tandíj fizetéskor fizetnék be a kirándulásokra szükséges összeget. Természetesen az értesítők előre tudatnák a kirándulások helyeit és költségét. Ezen eljárással a kirándulások olcsóbbak lennének és többen vennének benne részt. Magától értetődik, hogy a tanárok költségeit az iskola-fenntartó hatóságok és semmi esetre sem a szülők fizessék.

Sok kereskedelmi iskolánk levén, s elég sajnós, kevés gyártelepünk, ezeket úgy elárasztjuk, hogy valóban csodáljuk az igazgatóságok és tulajdonosok türelmét. Tehát ebből a szempontból is rendezni kellene a dolgot, mégpedig az állami központból, a miniszteriumból.

A középiskolai ügyosztályt megszoktuk már úgy tekinteni, mint amelyik legfőképpen foglalkozik a testnevelési ügyekkel. Az osztály mostani vezetője, Barkóczy Sándor báró már sokszor megmutatta, hogy érdeklődik ez ügyek iránt, s bizonyonnyal miniszterünknek lesz legnagyobb öröme, ha tehet valamit az ifjusági kirándulások ügyében. Azt a sokat megbeszélte tanulói szállások ügyét ugyanis, melytől a kirándulások leginkább függenek, csakis a miniszteriumból lehetne megoldani. Ugy gondoljuk,

hogya ha a közoktatási tanács tornatanár tagját, Ottó József dr.-t a miniszter berendelné központi szolgálatra, úgy olyan munkást nyerne, ki ezt az egész dolgot könnyen elvégezné. De nem leiratokkal, hanem személyes érintkezéssel kellene a szállásokat mindenütt rendbehozni. Nem remélhető, hogy a tornatanárok részéről óhajtott tornaszakosztály hamarosan fel legyen állítható, de ha a közülök való legjelesebb ember a miniszteriumban lesz, ők is meglesznek elégedve.

Az egyes tanulóknak, vagy tanuló csoportoknak tanári felügyelet nélkül való szünidei utazásait is rendezni kellene, mert a miniszteriumból kiadott rendelet. — mely a kolduló kirándulókat akárcsak nagyon helyesen kiirtani, — mutatja, hogy itt is sok tenni való van.

Azt hiszem, hogy az ilyen ügyekben a turista egyesület is nagyon sok hasznos dologban működne közre, csak legyen egy ember, kinek hivatása és kedves munkája lesz az ügy, ki a sok munkaerőt egyesíti és irányítja.

Vidéki.

A pædagogia és az iskola- egészségügy.¹

Irta: Juba Adolf dr.

Közismert tény, hogy az orvosok többsége, a nemrég elhalt Cohn Hermann² nyomán, az iskolát tekintette a közellátás okozójának. Kiindulva abból a három tapasztalati tényből, hogy a közellátók száma és a közellátás foka osztályról-osztályra növekszik, s hogy a városban nagyobb, mint a falvakban, az iskolázás döntő befolyására következtetett Cohn és utána a többi orvos. E tekintetben részemről kezdettől fogva ellentétes álláspontot foglaltam el: még orvosnövendék koromban végigvizsgáltam a VIII. ker. községi főreáliskola tanulóinak szeméit³ és meglepetésemre arról győződtem meg, hogy náluk voltaképen a görbének két csúcsa van: egyik a negyedik, másik a nyolcadik osztálynak felel meg; az V. osztály tetemes esést mutat. Minthogy a görbének ezen esését nem lehetett az iskolának betudni, a szülői háznak és az öröklési hajlamnak tulajdonítottam legalább akkora befolyást, mint az iskola követelte munkának. Ezen utra saját példám terelt: élénken emlékszem, hogy elemi iskolás koromban sem tudtam a szemben

¹ Székfoglaló értekezés; felolvasta a szerző a M. Paed. Társ. 1906. decemberi ülésén. A M. Paed. márciusi számából.

² Hermann Cohn. Untersuchung der Augen von 10.060 Schulkindern. etc. (Leipzig 1867).

³ Juba Adolf dr.: Az iskolai rövidlátás kérdéséhez. Orvosi Hetilap 1887. évf. és Az iskolások közellátásáról. Országos Közegészségi Egyesület 1889. április hó 15-iki tagülés.

lévő templom órájáról a számokat leolvasni, míg társaim játszva megtehették, és hogy a táblára felírt feladatokat szomszédom irkájából voltam kénytelen leírni, mert magam meg nem láttam. Az én közellátásom tehát már megvolt s ha talán valamit fejlődött, annyi kétségtelen, hogy egyetemi koromban nem fejlődött már, dacára az akkor kifejtett nagy szemmuukának; ellenben meggyőződtem, hogy közellátásom öröklött tulajdonság.

Ugyanazt a görbét, amelyet a reáliskolai⁴ tanulóknál állapítottam meg, feltaláltam a VII. kerületi Baresay-utcai állami főgimnázium tanulóinál 1895-ben, amikor közel 900 tanuló szemtükörrel is megvizsgáltam. Nem is haboztam ezen tapasztalatok alapján kijelenteni, hogy a közellátóság fejlődésében az iskola csak az egyik tényező a többiek kivül. Örömmre a nürnbergi nemzetközi iskolaegészségügyi kongresszuson Cohn Hermann⁵ is annak a tapasztalatának adott kifejezést, hogy dacára mindazon követeléseknek, amelyeket az iskolaegészségügy az iskolával szemben felállított és amelyeket számos iskolában teljesítettek, a közellátóknak száma még sem csökkent. Ezt ő részben annak a körülménynek tudja be, hogy a követeléseknek még nem tettek mindenütt eleget, de elfelejti megmagyarázni, hogy a közellátók száma miért nem csökkent ott is, ahol megfelelő iskolaépületeket emeltek vagy megfelelően átalakították a helyiségeket, s a kellő intézkedéseket tankönyvek, mesterséges világítás tekintetében is megtették. Akinek alkalma volt a német iskolákat behatóan tanulmányozni, amint a nagyméltóságú minisztérium megbizásából nékem,⁶ az meggyőződhetett, hogy az utóbbi évtizedekben mily szigorúan ügyeltek az új iskolaépületeknek kellő megvilágítására, oly szigorúsággal, amilyent minálunk találni nem lehet. (Azt bátran merem állítani, hogy oly sötét épületet, mint amilyen a Baresay-utcai állami főgimnáziumé, ez időben Németországban sehol sem emeltek.) Emellett teljesen mellözöm az óriási haladást a tanításban, amely a szemléltető eszközök felhasználására és az iskolai, tehát füllel való tanulásra törekszik, ellenben a tankönyvekből való tanulást, amely szükségképen a közellátást okozó szemösszetérettel jár, mindinkább háttérbe szorítja.

Hasonlóképp vagyunk egy más betegséggel, amelyet szintén az iskolának tulajdonítottak és amelyet ennél fogva szintén iskolabetegségnek tekintettek. A scoliosisra, a gerincoszlop oldalsó elferdülésére célozok.

⁴ Ezen viszonyokat feltűntető táblák a milleniumi kláallításon szerepeltek és jelenleg a VII. kerületi állami főgimnáziumban láthatók.

⁵ Hermann Cohn. Was haben die Augenärzte für die Schulhygiene geleistet und was müssen Sie noch leisten? Internationaler Congress für Schulhygiene Bd. 1., S. 140. és Pekár A nürnbergi iskolaegészségügyi kongresszus 11–14. lap.

⁶ L. Juba Adolf dr.: Az iskolák építése és berendezése Németországban és Svájcban. 104. oldal, 34. ábra.

A rossz padoknak tulajdonították, és bárha száz meg százféle padot találtak föl, a gerincoszlop elferdülése csak nem akart csökkenni. Ismeretes, hogy mily sokféle rendszerű padot szerkesztettek és ha engem kérdeznek, hogy melyik a legjobb, erre még ma sem tudok egyenes feleletet adni: nézetem szerint minden kornak másféle pad kell. Annyi világos előttem, hogy mentől inkább kényszerít a pad valamely testtartásra, annál jobban mozdítja elő a kényszertartásba hozott izmoknak kifáradását és segíti elő a gerincoszlop elferdülését, míg a szabad mozgékonyosság lehetővé teszi az izmok váltakozó igénybevételét. Erre a tapasztalatra az orthopaedusok is rájutottak; nevezetesen Schulthess¹ és tanítványai számos egyéb okot hoznak föl, amelyek a scoliosis kifejlődését elősegítik, amelyekre régebben senki sem gondolt. Ilyenek a vérszegénység, a tüdőcsucsoknak beszűrődése, a golyva, a láb boltozatának elváltozásai s a számos többi mellett, milyenek a görbe hát, angolkór, az egész testnek és különösen a gerincoszlopnak veleszületett vagy szerzett gyengesége; a korai fűzés, amely a hátizmok kifejlődését megakasztja; mandola vagy garatmandola okozta nehéz légzés s végül a rossz testtartás írás közben. Magam is látom egy magán elemi iskolában, hogy nem egy gyermek, aki most lépett az első osztályba, már hibásan tartja magát; milyenek lehetnek a viszonyok szegény családok gyermekeinél? Persze abból a tényből, hogy az iskola csak az egyik tényező a sok közül még nem következik, hogy az iskola a gerinc elferdülése elleni küzdelmet megszüntesse; ellenkezően tovább kénytelen a gyermekek egyenes tartását írás közben követelni és minden intézkedést megtenni, amely a gerincoszlop megerősödését előmozdíthatja. A futás és játék által megkövetelt foglalkoztatása az izmoknak, többiek között különösen a hátizmoknak, többet lendít, mint a padok szerkezete, és ismeretes, hogy a játékdélutánok létesítése tárgyában² elnökünk mily érdemes és felejthetetlen működést fejtett ki. Ekkép kiderült, hogy az írásnak tanítása sokkal kevésbé ront, mint gondolták, sőt az iskola, mikor a testnek erősítését programjába veszi, hatásosan küzd ellene.

A vérszegénység is oly betegség, amelyet gyakran találtak és találnak az orvosok a tanulóifjuság körében és amelyet kivétel nélkül hajlandók az iskola okozta túlterhelésnek betudni, mert főleg akkor észlelhető, amikor a gyermek az iskolába belép vagy könnyebb iskolanemből nehezebb fajtájába megy át. Ezen „Schulanaemie“-val foglalkozik behatóan Unruh, dresdeni orvos, egy igen érdekes közleményében.³

Vizsgálata köréből kizárva a szellemileg és testileg kisebb értékűeket, nemkülönben a szív-bajosokat, négy csoportra osztja a halavány tanulókat. Az első csoportba sorozza az egyszerűen vérszegényeket és sápkórosakat. Habár vérvizsgálatokat egy kutató sem végezett, mégis megállapította Unruh, hogy csakis ezen csoportbeli tanulóokra vonatkozóan lehet az iskolát túlterheléssel okolni a fent említett időpontok alkalmával, és pedig a fiuknál gyakoribbnak tartja a nevezett író a vérszegénységet a belépéskor leányoknál ellenkezően a későbbi években (amikor azonban nagyobb fiuk szintén mutathatják). Ellenben semmiesetre sem okolható az iskola azon vérszegénységeknél, amelyek a szív-izomzat gyulladására folytán keletkeznek (legfeljebb a fertőző betegségeknek közvetítése által), továbbá amikor a szív és a nagy erek kifejlődésükben visszamaradtak, vagy végül amikor fehérje elválasztásból (albuminuriából) ered. Ezen utóbbi eltérés ciklikusan léphet föl, vagy pediglen fennálláskor, járáskor, míg fekvéskor eltűnik; leányoknál gyakoribb, mint fiuknál, főleg a későbbi gyermekkorban, a fanosodás előtt. Persze minden esetben kizárandó, nem maradéka-e valamely fertőző bajnak? Szerző a gyakorlatában előfordult esetekből vonta le következtetéseit és felette kár, hogy számszerű adatokkal nem támogatta közleményét. Nem is tartja magát képesnek annak eldöntésére, hogy melyik csoport a legerősebb; csak hangsúlyozza, hogy a szivizomzat gyulladásának és a fejlődési formáknak gyakoriságát nem veszik tekintetbe. Kétségtelen, hogy minden ily gyenge gyermek, mihelyest fokozott kívánalmakkal szemben találja magát, összerogy oly munka terhe alatt, amelyet egészséges társai egészen jól elbírnak. De tanulságosak ezen vizsgálatok más szempontból: a testgyakorlás szempontjából is. Jelenleg is még sokan azt hiszik, hogy a testgyakorlat és sportolás gyógyszere mindennemű vérszegénységnek, holott ez nem áll az olyanokra, akiknek a szíve gyenge, fejletlen: ezen esetben igen nagy körültekintéssel kell az orvosnak eldöntenie, hogy a testgyakorlat mikor és mily mértékben kezdődjék, mikor érje utól a hortaisakét; gyermeknek, szülőnek kívánására hallgatni nem szabad. Én azonban Unruh nál még tovább megyek és az általa felállított négy csoportnak elsejére vonatkozólag még nyomatékosabban hangsúlyozom, hogy az iskola nem kizárólagos tényező a vérszegénység létrehozásában, hanem egyik a sok közül, amelveket e helyen részletezni nem lehet, ámátor föltételezem, hogy az iskolának berendezése olyan, amely a vérszegénység kifejlődését elő nem mozdítja.

A fejfájások tekintetében már régebb idő óta átalakultak a vélemények. A szellemi munka fejfájást okozhat; ebben közülünk senki sem kételkedik; hiszen szellemi munkával akárhányszor bőségesen el vagyunk

¹ L. Zeitschrift für Schulgesundheitspflege 1906. 8. sz. 546. l.

² Juba Adolf dr.: A kötelező játékdélutánok. Egészség 1899. évf. 1. szám.

³ Deutsche Medizinische Wochenschrift. 1906. évf. 41. sz.

látva és szomorúan tapasztaljuk azt az időpontot, amikor az agyunk többé nem fog, figyelmünk többé nem összpontosítható és amikor sokszor csak a legnagyobb akaraterővel tudjuk munkánkat iolytatni jóságára, egészségünk, szellemi munkaképességünk ártalmára. A fejfájásnak ezen alakján kívül, amely munkával megterhelt tanulóknál szintén előfordul és amelyet az agy vérbőségére vagy ellenkezőleg vérszegénységére vezetnek vissza, van még számos más fajtája a fejfájásnak. Nem ismerek oly pontos vizsgálatot e tárgyban, mint azokat, amelyeket Asel Holst⁴ 1899. év februárius és márczius havában a krisztianiai Kathedralschuleban végzett. A 432 megvizsgált tanuló közül 55 = 12¹/₂% szenvedett gyakori, legalább is minden két hétben egyszer jelentkező fejfájásokban. A fejfájás 17 esetben részint egészen mló (12), részint hosszabb ideig tartó következménye, volt vesebajnak, vörhenynek, influenzának, vagy bélbajnak, tullátásnak, vagy egyéb zavarnak, amely az iskolával nem állott összefüggésben. Más kilencz tanulóknak szülői vagy több testvére szenvedett fejfájásban. Beteges, gyengélkedő családnak sarja volt további tiz tanuló, akiknél vérszegénységet, székrekedést, általános idegességet talált a kutató a fejfájáson kívül. Még nyolcz tanulóknak fejfájása már az iskola előtt jelentkezett. De a megmaradó esetekben sem tudta az iskolának határozott befolyását kimutatni; sőt vizsgálatai alapján még az iskolának fejfájást okozó hatását sem volt képes megállapítani. Az átlagos munkaidő az 1—3 gimnáziumban, a megszákításokkal együtt, napi 7—8 óránál többet nem tett ki. A házi munkásság tulságos hesszu tartalmáról csak kevés fejfájós tanuló panaszkodott. Egyesek panaszkodtak, hogy a hosszas olvasás után erősbödik a fejfájásuk, de ezek feljegyzéseik szerint oly kevés időt fordítottak az iskolai házi munkásságra, hogy azt a sok olvasást csak a magánolvasmányok okozhatták. Az a tapasztalat, hogy nyáron kevesebb a fejfájós, Holst szerint nem a munkaszünetnek, hanem a szabadban való több tartózkodásnak tulajdonítható, hiszen tavasszal is csökken a fejfájás. Nagy súlyt helyez még az író a táplálásra, amely nyáron a falun sokkal észszerűbb, míg a tanulás ideje alatt sokszor éhesek a növendékek és ettől kapnak fejfájást. Emeli Holst vizsgálatainak értékeségét azok megisméltése egy év mulva; az 55-ből 12 elhagyta az intézetet, 30 egészséges lett és csak még 13 szenvedett a bajban. Új eset volt 13. Ezek közül 6, a mult évek közül még 4, a táplálkozás megjavítása, a friss levegőn való hosszabb tartózkodás által meggyógyult. A többiek minden különös kezelés nélkül meggyógyultak, ami amellet szól, hogy a bajuk a fejlődéssel,

a növekedéssel függött össze. Végül Holst azon véleményének ad kifejezést, amit egészen bátran aláírok, hogy a tanulók szokványos fejfájását nagyon is tulbecsülik és hogy a többi oki mozzanatokat eddigelé nem vették kellőképen tekintetbe, amihez hozzáfűzzük, hogy a Holst említette okokon kívül még egyebek is szerepelnek, mint fejfájást előidézők. Talán azon körülmény is játszik szerepet, hogy mihelest valaki komolyabban utánanéz a panaszoknak és azok eredését kutatja, azonnal kiderül, mily gyakran van dolgunk csak olyan odadobott mondással.

A túlterhelésnek tulajdonított betegségek közül foglalkozunk még az idegbajokkal. Erre vonatkozólag Wildermuth, stuttgarti idegorvosnak köszönhetünk egy igen érdekes közleményt a nürnbergi iskolaegészségügyi kongresszuson tartott előadása nyomán.¹ Ő fiatalkori, 6—18 éves idegbetegeinél, kbl. 9000 idegbeteg közül 360 nál (183 fiú és 177 leánynál), akik a legutolsó 14 év alatt kerültek elébe, kutatta az iskola befolyását, kizárva fejtegetéseiből a minden foku hülyéket, epilepsziásokat és az idegrendszer szervi megbetegedésében szenvedőket és nagyon szigoruan megfogalmazva az örökölt terheltséget. A 91 neurastheniás beteg közül (47 fiu és 44 leány) 39 volt 14 év alatt és ezek közül 5 vádolta az iskolát és csak az egyiknél lehetett tényleg az iskolát okolni. A 29 ifju (15—18 éves) között 15 tanuló volt, kik közül hat okolta az iskolát: kettő tényleg az érettségiben erőltette tul magát; egy harmadiknál, aki ifjukora óta szenvedett féloldali fejfájásban, a szellemi munka lényegesen fokozta azt. A negyedik — versenytárs nélküli első tanuló — magántanulmányokkal erőltette tul magát. A megmaradó kettő ok nélkül vádolta az iskolát. A 14 leány közül (15 év feletti korban) egy a tanítónőképzőben erőltette meg magát, hat a zenében. Általában az iskola befolyása lényegesen kisebb, mint a szesz-é, sőt mint a nemi visszaéléseké. A második betegségben, histeriában, 97 fiatalkorut talált. Szellemi túlterhelésben csupán egy fiu szenvedett, aki jól és könnyen tanult, de mindenáron osztályt akart ugrani. Két másik fiunál, aki jól tanult, iráskor histeriás reszketés jelentkezett, amit egyik atyjától, aki tanító volt, örökölt. Négy esetben a tanító tapintatlan és durva bánásmódjára tört ki a betegség. Végül két jó tanuló az iskolától való félelemben szenvedett s pedig minden ok nélkül. Szóval a szellemi megerőltetés nem igen szerepel a histeria kóroktapában sem, amit Jolly már régebben megjegyzett. Egyéb működési neurosoknál (48 vitustanc, 9 tic convulsit, 2 foglalkozási görcs, 1—1 tetania és Basedow kór) az iskolát nem tudja, mint oki tényezőt megterhelni. Még érdekesek

¹ Dr. med. Wildermuth: Schule und Nervenkrankheiten. Internationaler Kongress für Schulhygiene. Band 2., Seite 50. és Pekár: A-nürnbergi iskolaegészségügyi kongressus. 21—22. l.

⁴ Archiv für Hygiene Band CLI. Seite 256.

Wildermuth adatai a sokat firtatott kérdésben, vajjon az iskola az elmebajok kifejlődését okozza-e, illetőleg előmozdítja, amint azt Finkelburg 1874-ben állította.¹ A 111 fiatalok (63 fiú és 48 leány) elmebetege közül 48 szenvedett Dementia precox-ban (21 + 27). Ezeknek 17% ánál, az elmezavar kitörése előtt 1—1½ évvel is, már mutatkozott a szellemi munkaképesség csökkenése, sőt egyeseknél a szellemi csőd hirtelen, vizsgák alkalmával jelentkezett és innét eredt a környezetnek azon benyomása, hogy az iskola okozta volna; egyesek gyengeségük tudatában nagyon is erőlködtek. Az iskolát azonban nem tudja okolni, mert az öröklötten terhelték száma igen nagy, soknál pszicho-pathiás jelenségek már a legkorábbi gyermekkorban voltak kideríthetők, hogy a betegség sok olyannál tör ki, akinél megerősítő szellemi munkáról szó sem lehetett és így azon meggyőződésre jutott, hogy ezen bajok mélyen gyökereztek az illetők alkalmában és kitörésükben ártatlan az iskola, de még a család is. Külömben felnőtteknél is hasonlóan áll a dolog: a paralysis progressiva kóroktana ma egészen mást tanít, mint régente. Minthogy könnyű esetek nem igen kerültek Wildermuth szeme elé, ezeknek kiderítése végett kívánatosnak tartaná az orvosilag vezetett kimerítő statisztikát a mulasztások és különösen az iskolából való kilépések okaira vonatkozólag. E tekintetben én hajlandó volnék még tovább menni és különösen azokat, akik a tanulmányok vagy a magaviselet tekintetében meg nem felelnek, beható paedagogiai és orvosi megbeszélés tárgyává tenni. Talán sikerülni fog ezen régi eszmémet megvalósítani.

A hockey-játék ismertetése.

Az angol sportélet, melynek alapelve a szabad térben való mozgás, gazdag az oly játékokban, amelyek a footballhoz hasonlítanak, de nem követelik meg a testi erőnek oly maximumig való igénybevételét, mint a football s így alkalmasak arra, hogy javakorbeli férfiak, vagy oly ifjak is üzhessék, a kiknek napi elfoglaltságuk mellett a footballjátékhoz idejük nincsen. A legkedveltebb ilyfajta játékok egyike a hockey, a mely a footballnál finomabb s kevésbé fárasztó volta mellett annak minden szépségét, minden izgalmát magában foglalja.

A Magyar Athletikai Club sportéletünkben rég észlelhető hiányt pótolta, midőn e szép játék meghonosításán fáradozik, s különös érdeméül szolgál az, hogy első lépésként a propaganda legsportszerűbb módjait választotta meg, mikor két elsőrangú külföldi hockey-csapatot nyert meg arra, hogy bemutató mérkőzésüket a margitszigeti sporttelepen játsszák le s így a magyar sportközönségnek alkalma volt az új sportjáték összes fázisainak fejlett formában való megismerésére.

¹ Deutscher Verein für öffentliche Gesundheitspflege 1877.

A hockey-játék a tizenharmadik század óta fejlődött Angliában a mai nivójára s jelenleg már a kontinensen is nagy elterjedtségnek örvend. Értékes tulajdonsága, hogy általában az intelligenens társadalmi körök 20—25 évnél is idősebb elemeit hódította meg, a melyeket a football művelői körébe vonni nem tudott, s hogy sportszerű formában üzik Európaszerte a hölgyek is.

A játék maga a footballhoz hasonló szabályok szerint 90—110 méter hosszú, 45—55 méter széles pályán folyik le, a kapu 3 m. 60 cm. széles (fele a football-kapunak), magassága 2 méter 10 cm. A kapu előtt 14 méter távolságban párhuzamos vonal húzódik, két végén körívvel zárva be. Ez az ütőkör. Goal csak akkor érvényes, ha a labda ezen belül volt, a mikor a kapuba ütötték. A kapuval párhuzamosan 22½ m. távolságban is húzódik egy vonal. A labdát legtöbbször az ugynevezett „keresztezéssel“ (angolul bully) hozzák játékba.

A labda egy kemény, ökölnagyságu falabda, a melyet egy 120 cm. hosszú, végén hajlitott bottal üt a játékos. A keresztezés úgy történik, hogy a földön fekvő labda két oldalára áll az ellenfelek egy-egy játékos, mindegyik a saját kapuja felé eső oldalon s mindkettő ütőjével a földre üt s utána a két ütőt a labda felett a levegőben összeüti. Ezt háromszor ismétlik s ha a két ütő harmadszor összeütközött már a levegőben, akkor szabad csak a labdát megütni.

Ez helyettesíti a footballnál a kezdőrugást, kapurugást s a tizenegyest.

Az oldalról való bedobást itt kézzel való begurítás helyettesíti s kornernél a védő párt a kapuvonal mögött, a támadó az ütőkörön kívül áll. Az ütőt nem szabad soha a váll fölé emelni. Ezt, továbbá az offside-ot szabadütés bünteti. Az ütőnek baloldala lapos, jobboldala domború. Ütni csakis a lapos oldallal szabad, tehát rendszeren jobbról balra való lendülettel. Balról jobbra való ütésnél az ütőt át kell fordítani, a mi az ütést igen megnehezíti. Ezért a balszélső szerepe igen nehéz.

Fontos mérkőzéseken három bíró működik, kik közül kettő egy-egy térfelen a határbírónak felel meg, de nagyobb hatáskörrel. Szokás azonban két, vagy egy bírót is alkalmazni. A játék taktikája különben teljesen azonos a footballéval. (Az Ujság).

Iskolák—főiskolák.

Középiskolai vivóverseny. Santelli Italo lovag vivómester május 8-án jól sikerült középiskolai vivóversenyt rendezett Semmelweis-utcai termében A tör-döntő eredménye a következő volt: 1. Iványi László (Santelli-isk.). 2. Neoeschil Sándor (Rákosi-isk.). 3. Forster János (Rákosi-isk.). A kard-döntő eredménye ez: 1. Majthényi Béla báró, 2. Schmidt Albin, 3.

Bessenyei György báró, valamint nyien Santelli tanítványai. A győztesek ezüst érmét, a második és harmadik helyre került vivők bronzérmét nyertek. A zsűrit Santelli, Akay Lajos, Farser Inre és Pintér Géza képezte.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club válsága. Az atletikai és tornaszövetség torzszalkodásában válságos helyzetbe került B. E. A. C. ügye végre megoldást nyert. A rektor rendeletileg Zsitvay Tibor jogszigorlóra ruházta az elnöki tisztelet, az elnökség előterjesztésére pedig a következő választmányi tagokat bizta meg: Garam Jenő, Kelemen Kornél, Kisfaludy László, Kóhalmy József, Kupesay Viktor, Makoldy Gedeon, Nagy András, Rácz Lajos, Vadas Gyula, Zay Lajos, Zay Markvald a jogi karból, Kleckner Sándor, Neidenbach Emil, Tamedly Mihály, továbbá Csitáry Kálmán és Lengyel Árpád gysz. a bölcsészeti karból, Darvas Oszkár, Dávid Mihály, Hruby Ede, Ruzs József az orvosi karból.

Az egyetemi zászlóalj. Az egyetemi zászlóalj szervező bizottsága elhatározta, hogy tevékenységét mindaddig, a míg a szervezeti szabályokat jóváhagyják, a B. E. A. C. céllövő szakosztályában fogja kifejteni. A bizottság országos céllövő-verseny rendezését is szükségesnek tartja, további munkatere pedig a tél folyamán katonai oktatók vezetésével céllövő tanfolyam rendezése, a szobalövészet rendszeresítése és népszerű katonai szakelőadás tartása az egyetemen. A bizottság régebbi határozatának megfelelőleg a B. E. A. C. az Egyetemi Turista Egyesülettel karöltve még a tavasz folyamán megrendezi az első hadtörténelmi tanulmányi kirándulást, a melynek célja az ifjúságban érdeklődést kelteni a hadi erények iránt. Az első tanulmányi kiránduláson a honvédség egyik kiváló szakérője fogja az ifjúságnak szemléltetően elmagyarázni Buda ostromát.

Labdarugás.

A Margitszigeti ezüstlabda döntője. A Budapesti Torna Club és a Magyar Athletikai Club május 30-án játszik le a múlt esütörtökön eldöntetlen eredménnyel végződött ezüstlabda döntő mérkőzését.

Newcastle United Budapest. Newcastle United, az angol északi liga ideai bajnokesapata minden valószínűség szerint az idén hozzánk is ellátogat. Egyik előkelő csapatunk táviratilag tett szerződési ajánlatot a kiváló angol csapatnak, mely azt, mint értesülünk, el is fogadta és most csupán a mérkőzés terminusa ügyében folynak a tárgyalások.

A pünkösdi angol mérkőzések. Jövő vasárnap és hétfőn az angol északi liga egyik kiváló csapata, a londoni Woolwich Arsenal mutatkozik be Budapesten. Vasárnap a Magyar Athletikai Clubbal és hétfőn a Magyar Testgyakorlók Körével mérkőzik a

professzionista csapat, mely már május 18-ára is szerződötve volt hozzánk, azonban megváltoztatva programját, aznap Bécsben az I. Vienna Football Clubbal játszik.

Doktorok labdarugó csapata. A Budapesti Egyetemi Athletikai Clubnak tudori oklevéllel bíró senior tagjai elhatározták, hogy a klub keretén belül, de külön csapatként alakulva, inkább szórakozásból, mint sportszerűen fogják üzni a labdarugó játékot. A kik a doktorok football-csapatában résztvenni óhajtanak, levélileg jelentkezhetnek Speidl Zoltán dr.-nál (Külső-Kerepesi-ut 5. sz.), a B. E. A. C. legrégebbi football-csapatának szervezőjénél, aki a játékdélutánokat illetőleg érdeklődőknek szívesen nyújt fölvilágosítást.

Woolwich Arsenal a kontinensen. Anglia egyik legkiválóbb professzionista csapata, a Woolwich Arsenal, körutára indul és pünkösdi két napján Budapesten is mérkőzik. Az angol-csapat május 5-én Brüsszelben, május 9-én Berlinben, május 12, 14, 15 és 16-án Prágában, május 18-án Bécsben és május 19-én és 20-án Budapesten a Magyar Athletikai Clubbal és a Magyar testgyakorlók körével mérkőzik.

Nemzetközi lawn-tennis-verseny Budapesten.

A Magyar Athletikai Club folyó évben negyedik nemzetközi lawn-tennis versenyt május hó 28-án s a következő napokon tartja a Margitszigeti sporttelepen. A verseny feltételei a következők: Férfi egyes verseny Budapest bajnokságáért, női egyes Budapest székesfőváros bajnokságáért, férfi párosverseny, női párosverseny, férfi egyes a kontinens játékosai részére, férfi egyes handicap (I. oszt.), férfi egyes handicap (II. osztály), női egyes handicap (I. oszt.), női egyes handicap (II. oszt.), férfi páros handicap, vegyes páros handicap, női páros handicap. A M. A. C. tennis-osztálya a versenyek érdekében a külföldön már is nagy propagandát fejtett ki s alapos remény van arra, hogy az angol játékosok közül M. I. G. Ritchie, a kit Budapest sportközönsége már ismer és az ausztráliai A. F. Wilding, az ideai angol bajnokság nyertese a versenyen részt fog venni. A legjobb cseh és osztrák játékosok részéről legtöbben már megígérték részvételüket.

Bemutató hockey mérkőzés Budapesten. Múlt vasárnap délután a labdarugó mérkőzés után a Margitszigeten két bécsi hockey-csapat bemutatta Magyarországon a hockey-játékot. E játék előreláthatólag nem fog oly rohamlépésben híveket szerezni, mint a football, de kétségtelenül alkalmas arra, hogy a társadalom legmagasabb rétegeit is megszerezze a sport táborába. Eleinte úgy tervezték, hogy a Wiener Athletiksport Club és bécsi Consular Akademie csapatai nálunk játszik le bajnoki mérkőzést; később azonban csak egyszerű bemutató mérkőzésben állapodtak meg, amelyet a W. A. C. 5 : 3 arányban nyert meg.

Torna, atletika, vivás.

A Budapesti Torna-Club sportünnepélye. A B. T. C. múlt vasárnap a velencei tornaünnepélyre kiküldendő magyar tornászcsapat közreműködésével szépen sikerült tornaünnepélyt rendezett a millennáris pályán. A Velenczébe készülők munkája azt a benyomást keltette, hogy magyar tornászok még eddig soha olyan lelkiismeretesen nem treniroztak, mint ezuttal.

A verseny kétszáz tornász felvoulásával kezdődött, a kik katonazene hangjai mellett vonultak el a közönség előtt. A tornászok erre oszlopokba állva, közös szabadgyakorlatokként a pécsi pünkösdi tornaünnepély előirt gyakorlatait végezték, majd általános szertornázás következett. A 100 méteres síkfutás után a velencei tornász-csapat vonult fel hófehér dresszben, mellükön a magyar ezimerrel és tagszabadgyakorlataikat gyönyörűen végezték. A versenyek közben még háromszor mutatkozott be a kiválogatott tizen-nyolez tornász,

100 méteres síkfutás. Két elő utam után: 1. Bartkó Jenő (Postás) 10⁹/₁₀ mp. 2. Hámos Lóránt (B. B. T. E.).

Verseny a nyujtón. 1. Svatsek Ágost (B. T. C.) 40¹/₂ pont. 2. Szabó Kálmán (B. T. C.).

Távolugrás hatos csapatok számára. 1. Budapesti Torna-Club (Gräber, Fábian, Franczisko, Popovics, Reszely, Zsubinszky) 32.49 méter

2. Budapesti (Budai) Torna-Egylet (Bendl, Helvey, Horner, Kovács, Mikolik, Nagy) 31.49 méter.

Staféta-síkfutás, négyszer 100 méter. 1. Postás Tisztviselők S. E. (Bartkó, Berneg, Csüdör, Fitt) 49 mp. 2. B. B. T. E. (Hámos, Kovács, Nagy, Horner) 50¹/₅ mp. 3. B. T. C. (Gräber, Reszely, Fábian, Oprée).

A Toldi-vándordij. A Budapesti (Budai) Torna-Egylet múlt héten rendezte versenyét a Toldi-vándordijert széna-teri pályáján. A Toldi-vándordiját más alkalommal orsz. atlétikai verseny keretében szokta megtartani a B. B. T. E., de miután atlétái és tornászaik most a velencei tornaünnepélyen vesznek részt, szokásos meetingje elmaradt. A vándordij ezuttal mintacsapat-versenyre volt kitűzve, amelyben a díjat védő Postás Tisztviselők S. E.-én kívül a Budai T. E., az Ó-Budai T. E. és az Aradi T. E. vett részt.

A négy egyesület tornászaik először felvonultak, mire Kollár Lajos, a B. B. T. E. elnöke üdvözlő beszédet intézett hozzájuk. Azután megkezdődött a verseny. A Budapesti (Budai) Torna-Egylet svéd rendszerű gyakorlatokat mutatott be, az Ó-Budai Torna-Egylet hölgy- és férfi-csoportja svéd és német rendszerű gyakorlatokat s végül a Postás Tisztviselők Sport-Egyesülete hölgy csoportja fűzért. A bizottság a díjat az Aradi Torna-Egylet csapatának ítélte oda, melynek így a Toldi-vándordij egyévi időtartamra a birtokába jutott.

A Budapesti Sport-Club versenye. A Budapesti Sport Club múlt héten országos atlétikai versenyt rendezett a B. B. T. E. szénateri pályáján. A részletes eredmény a következő:

100 méteres síkfutás. 1. Bartkó Jenő (Postás) 12³/₅ mp. 2. Hámos Lóránt.

Sulydobás. 1. David Mihály (B. B. T. E.) 12.26 m 2. Zay Lajos.

120 méteres gátfutás. (Elmaradt.)

Diszkoszvetés. 1. Dávid Mihály (B. B. T. E.) 34 36 m. 2. Veres Lajos.

400 méteres egyesületi Staféta-futás. 1. Budapesti (Budai) Torna-Egylet: Hámos, Kovács, Horner, Nagy 52⁹/₁₇ mp. 2. Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club.

1500 méteres síkfutás. 1. Nagy József (B. B. T. E.) 4 p. 56⁷/₁₀ mp. 2. Penninger Gusztáv.

Távolugrás. 1. Majunke Erik (N. T. E.) 6.19 m, 2. Somodi András.

220 méteres síkfutás-handicap. 1. Bartkó Jenő (Postások) 27¹/₅ mp. (scratch). 2. Horner Andor.

1500 méteres gyaloglás. 1. Drubina István (B. T. C.) 8 p. 29³/₁₀ mp. 2. Soós Gyula.

Kerékpár-sport.

Motorkerékpár versenyek. A Magyar Motorkerékpárosok Egyesülete múlt héten tartotta igazgatósági ülését, Kral Sándor főhadnagy elnöklete alatt. Beszès Jenő főtitkár mellé titkárnak ifj. Holub Józsefet választották meg. Ezután megállapították az ez évi sport-programmot. A rendes vásár- és ünnepnap kirándulásokat továbbra is megtartják. Egyben elhatározták, hogy országos nyílt hegymászó versenyt rendeznek június 2-án a szép Ilonától a János hegyen át a Normafaig, és július havában országuti távversenyt Budapesttől Pécsig. Kral főhadnagyot, Jordán Károly dr.-t és ifj. Holub Józsefet végül a szeptember 15 én 3 heti időtartammal rendezendő déleuropai kirándulás előkészítő munkáival bízták meg. A főbb állomások a következők: Budapest, Nápoly, Grác, a déli Svájezon át Nizza, az olasz tengerpart mentén Róma, Nápoly, Foggia innen hajóval Raguzáig s a dalmát tengerparton vissza Fiume, Budapest. Az ut hossza 2800 kilométer.

Országuti kerékpárverseny. Az Edison-kerékpár Egyesület múlt vasárnap tartotta meg hármas egyesületi versenyének 30 km.-es futamát a gödöllői országuton levő 9 km.-es kőtől. A versenyen 25 versenyzőt 2 csapatban indítottak utnak, és győztese Kiss Sándor, a Condor K. E. tagja lett, ki 54 perc 45 másodperc eredményével az évek óta fennálló rekordot 30 km.-re megjavította.

Az egyesületi tiszteletdíj helyezettei: Vándorkedv K. K. 4, Csillag K. K. 3 és Condor K. E. 3 ponttal.

Személy hitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lekések-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, **nyugdíjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak** és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —20 évig terjedő időre havi, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és egész évi tőkekamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris-bécsi enpuéte értelmében tőkésitem a jövedelmet.

4%! **4%!** **4%!** **4%!**

Jelzálog hitel!

300 koronától feljebb I. II. és III. helyre, földek-, városi- és vidéki házak, nyaralók, **gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványvizek és egyéb források és kőbányákra, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig.**

Építési hitel!

építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban a a mily arányban az építkezés előre haladt!

Bank és magánadósságok konvertálása!

Előnyösen! **Szolid** alapon és **gyorsan** eszközölöm mindezen fenti műveleteket elsősorú bel- és külföldi intézetek által.

Elsőrendű ajánlatok!

Kérjen prospectust.

Válaszbélyeg melléklendő!

MELLER L. EGYED

BUDAPEST, V., Koháry-utca 19.

Telefon-Interurban 46—31.

PÉNZ!

PÉNZ!

A magyar nép művészete

szakértők és művészek közreműködésével írta

MALONYAY DEZSŐ

=====

Öt kötetben, több száz pompás színnyomatú táblával és műmelléklettel; ezeket meghaladó a szöveg közé nyomott képpel.

=====

= Kiadja: =

a Franklin-Társulat

Budapesten.

A most megjelenő első kötet a kalotaszegi vidéket, annak népét, viseletét, falusi életét, építészetét pásztor- és iparoskészségeit, házi iparművészetét (szövés, fonás, varrás, himzés, agyag-, fa-, csont-, bőr-, fémművesség, szobrászat stb.), templomait, temetője művészetét s népies eredetű műemlékeit ismerteti.

Az ezrekre menő illusztrációk a helyszínen gyűjtött és készült rajzok, tervek, fényképek kitűnő reprodukciói. A fej- és záróléczek, szövegek, műmellékletek, színes műlapok sokasága olyan változatossá teszik a munkát, hogy hozzá hasonló gazdaságú eddigelé nem jelent meg a magyar könyvnyomtatásban.

A II. kötet az erdélyi székelység és Toroczkó, a III. a duntúli magyarság, a IV. és V. pedig a Nagy-Alföld, a Felvidék és az északkeleti Hegyalja népének művészetéről fog szólni.

A munka albumszerű nagy kvartalkú kötetekben, rendkívül finom papíron, ritka szép betűkkel jelenik meg.

Az öt kötetből álló fényes kiállítású mű ára diszes bekötésben 120 kor. Megrendelhető két koronás havi részletfizetés ellenében is.

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai)
részv. társ.-nál Budapest,

VI., Andrásy-út 21.

és minden könyvkereskedésben.

Előfizetési díj:

Negyedévre... 2 kor.
Félévre... 4 kor.
Égész évre... 8 kor.

====
Egyes szám 40 fill.
====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferenc-körút
61. szám, I. em.M megjelen julius és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Cl.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csónak-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó- Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujv déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az ifjusági kerületi versenyek.

Hirben, dicsőségben, jó eredményben ismét emelkedett iskolai intézményeinknek egyik legszebbike: az ifjusági tornaverseny. A négy helyen s legszebb időben lefolyt versenyek eredménye újabb tanubizonyosága az intézmény jelentőségének és tornatanításunk jelességének.

Már maga a tanulók száma is (több mint 6000) mutatja, hogy mily lelkesen vesz részt ifjuságunk a versenyekben, dacára a még most is nem csekély költségeknek. Mert szegényes viszonyaink közt bizony elég nagy összegnek tekinthető az egyes iskoláknál 30 forintra is felmenő kirándulási költség. Ennek apasztására pedig a versenyt rendező bizottságok mindent megtettek, hogy mi sem szállíthatná lejjebb a kiadásokat, mint a vasuti ingyen utazás.

A mostani versenyeknek is egyik legkedvesebb jelensége volt a vidéki művelt közönség érdeklődése, szeretete és áldozatkészsége a versenyek iránt. Azt jól figyelembe kell venni, hogy egy-egy verseny helyi rendezési költségei megközelítik, sokszor felül is mulják a három ezer forintot. A miniszterium jelentékeny összeggel járul a költségekhez, de sokat pótolnak a városok és egyesek is. És itt a legkedvesebb jelenség mindig az anyák, a magyar hölgyek áldozatkészsége, mely rendszeren a legértékesebb tiszteletdíjakat juttatja a győztes ifjaknak.

A hatóságok is mindenütt igazán lelkes és nagy munkát végeztek. Csak az tudja, ki részt-

vett ily vidéki verseny rendezésén, hogy mily nehéz dolog még nagyobb városainkban is egy-kétezer tanuló csapatot jól elhelyezni és jól ellátni. Gyermekeink kevéssel megelégszenek, de mégis sok munkát igényel a rendezés.

A versenyek mindenütt kellő helyet találtak, bár csak Eperjesen folyt le a verseny ifjusági-játéktéren; azért a haladás e téren is örvendetes, mert az első kerületi versenyek tere sokszor nagyon alkalmatlan volt. De aztán az ekkor létesített versenytér meg is maradt a legtöbb helyen ifjusági vagy egyleti gyakorlótérnek.

A versenyek egyes pontjai a négy helyen nem voltak egyformák, de mindenütt a miniszeri utasítás szellemében állították egybe programot. Ugy látszik, hogy mindenütt a legnagyobb hatást a felvonulás és a szabadgyakorlatok keltették, mi természetes is, mert ennél szebb látványt alig lehet képzelni is. Meg kell jegyeznünk, hogy nemzeti dalaink az ezernyi ifju ajkáról ismét könnyezésig meghattották a közönséget. Nagy, nemes, maradandó az a hatás, mi ily pillanatokban nemcsak a hallgatóság, a néző közönség, hanem a tanulótság tömegében feltámad. Tudja ezt miniszterünk, ki épen ezért az iskolai dalárdák szervezését is gondjaiba vette.

A tudósítások megemlítik, hogy egyes nemzetiségi iskolák növendékeit a közönség tüntetően ünnepelte, hogy kifejezze szeretetét a magyar ifjakkal együtt küzdőkkel szemben. Ennek a már többször tapasztalt tünetnek is nagy jelentősége van, mert a nemzeti együtt-

érzést van hivatva nevelni. Nagyon helyes intézkedés a ministerium részéről, hogy az egyes iskolákat mindig más-más helyre osztja be, hogy így minél több vidéket lásson a tornaversenyre menő ifjuság. De talán azt sem kellene szigorúan venni, hogy egyes tankerületek iskolái csak a saját kerületükben versenyezzenek; miért ne látogathatna le a nyitri tanuló a székelőföldre és viszont. Az igaz, hogy az ily utazás a vasuton két teljes zónát tenne ki, de talán az ily fontos ügynél a vasuti jegy árát, ha nem is lehet elengedni, de még jobban le lehetne szállítani.

A tornaversenyeken a tornatanfelügyelők mind jelen voltak s így gazdag tapasztalataikról beszámolhatnak egymásnak és a ministeriumnak. Ezt azért jegyezzük meg, mert szeretnők, ha ebből a véglegesen még nem szervezett tornafelügyelői rendszerből valami határozott intézmény alakulna, melyre nagy szükség volna épen a tornaversenyeket illetőleg is.

Végül ne feledkezzünk meg a tornatanárok nehéz munkájáról sem, mert azt mindenki tudja, hogy a sikerért az elismerés elsősorban őket illeti meg. Furcsa helyzete van nálunk a tornatanárnak! Még nem is tanár, noha oklevele tanári! Hogy nem végeztek egyetemet, talán azért mint középiskolákban tanítókat meg lehetne becsülni a semmit sem jövedelmező tanári czimmal? A mi rangkóros világunkban ne vegye senki a tornatanártól rossz néven, ha nem szereti, hogy az egy iskolákban tanítók őt a gyerekek előtt folyton tanítónak, tornamesternek nevezik. Fáradságos, testetleket emésztő munkájukat csak a legujabb időben fizetik némileg méltóan, de nem úgy, mint kellene. Vajjon, ha nem a tornateremben, hanem valamely gyárban „mesterkednék“ a tornatanár, merne-e neki a gyáros olyan fizetést adni, milyet most kap? Azért mentek ifjkorukban sokan a tornatanári pályára, mert a a csekély fizetés mellett a rang diszt adott ennek a nehéz pályának; adjuk meg tehát az üres czimet a sokkal többre érdemes tornatanároknak, kik a mostani versenyeken is megmutatták, hogy jó kezekben van ifjuságunk testnevelésének ügye.

Ifjusági tornaversenyek.

Székesfehérvárott.

Verőfényes szép időben tartotta a dunántuli tanskerületi főigazgatóság iskoláinak ifjusági tornaversenyét szombaton és vasárnap Székesfehérvárott. A tornaverseny védnöke Prohászka Ottokár dr. megyés püs-

pök volt. A versenyt mindvégig nagy érdeklődéssel kísérte Erzsébet főhercegnő is és a főverseny győztes iskolájának ő nyújtotta át az ezüstkürtöt, a székesfehérvári hölgyek ajándékát.

A jury tagjai Prohászka Ottokár dr. püspök, Rónai Horváth Jenő, Jámorfy Kálmán, Konez Frigyes tábornokok, Széchenyi Viktor gróf főispán, Havranek József polgármester és Várady Károly tankerületi főigazgató voltak.

A verseny eredménye a következő:

I. Főverseny: 1. Keszthelyi kath. főgymnásium. Megnyerte az ezüstkürtöt és diszoklevelet, azonkívül nyolcz növendéke ezüstérmet nyert.

2. Kaposvári állami főgymnásium. Diszoklevél és nyolcz tanuló ezüstérmet kapott.

3. Szombathelyi kath. főgymnásium. Elismerő oklevél és nyolcz tanulónak bronzérem.

4. Csurgói állami tanítóképezde. Elismerő oklevél és nyolcz tanulónak bronzérem.

5. Győri állami főreáliskola. Elismerő oklevél és nyolcz tanulónak bronzérem.

Elismerő oklevelet nyertek még a pápai ev. ref. főgymnásium, érsekújvári főgymnásium, soproni ág. ev. tanítóképezde és a soproni állami főreáliskola.

II. Mintatornázás. Kitüntető oklevelet nyert a következő husz intézet: csurgói állami tanítóképző, győri főreál, veszprémi főgymnázium, zalaegerszegi főgymnázium, pápai ev. ref. főgymnázium, nagykanizsai főgymnázium, pécsi főgymnázium, szombathelyi főgymnázium, trencsényi főgymnázium, csurgói főgymnázium, keszthelyi főgymnázium, felsőlövői ág. ev. főgymnázium, győri felső kereskedelmi iskola, érsekújvári főgymnázium, soproni főgymnázium, soproni tanítóképezde, pécsi főreáliskola, székesfehérvári főgymnázium, székesfehérvári állami főreáliskola, soproni főreáliskola.

III. Póznamászás. Ezüstérmet nyert: Zugor Ernő (székesfehérvári főreáliskola), Kurucz Géza (pápai ev. ref. főgymnázium), Buchbaum Henrik (érsekújvári főgymnázium), Böröcz János (csurgói állami tanítóképző), Hornik Ádám (székesfehérvári főreáliskola), Tóth Károly (szombathelyi főgymnázium), Elek József (módsi tanítóképző), Schönbauer József (soproni főreáliskola).

Ezenkívül nyolczan bronzérmet nyertek.

IV. Magasugrás. Ezüstérmet nyertek: Szabó Károly 150 cm (szombathelyi főgymnázium), Huber Rezső (soproni ág. ev. főgymnázium), Német Antal (győri állami főreáliskola), Rosell János (csurgói tanítóképző). — Bronzérmet nyertek négyen.

V. Rudugrás. Ezüstérmet nyertek: Gangel Jenő 290 cm. (szombathelyi főgymnázium), Kiss Pál (pápai ev. ref. főgymnázium), Hoffmeister Antal (pécsi főgymnázium). — Bronzérmet nyertek hárman.

VI. Súlydobás. Ezüstérmet nyertek: Bötös László (soproni ág. főgymnázium), Fekete Béla (pápai ev. ref. főgymnázium), Tóth József (soproni tanítóképző), Domokos György (keszthelyi főgymnázium), Bona Andor

(zalaegerszegi főgimnázium), Löke Lajos (veszprémi főgimnázium), Lengyel János (szombathelyi főgimnázium). — Ezenkívül heten bronzérmeket kaptak.

VII. 80 méteres futás. Ezüstérmeket nyertek: Weisz Imre (pécsi főreál), Trattner József (szombathelyi főgimnázium), Biró Zoltán (szombathelyi főgimnázium), Varga Ferencz (soproni főreál), Krausz Árpád (kaposvári főgimnázium), Kiss Kálmán (pápai ev. ref. főgimnázium), Györkös János (csurgói tanítóképző). Bronzérmeket heten kaptak.

VIII. 100 méteres futás. Ezüstérmeket nyertek: Deáki Ferencz (győri főreál), Dsubán József (soproni tanítóképző), Szirtes Ferencz (pécsi főreál), Borsos Kálmán (csurgói tanítóképezde), Sárosy Antal (győri kereskedelmi), Csikvándy László (győri főreál), Miltényi Miklós (pécsi főgimnázium), Bedenik János (modori tanítóképző). Bronzérmeket nyolczan nyertek.

IX. Fülelabda. A fülelabda mérkőzésnél az érsekújvári és pécsi főgimnázium 10—10 növendéke ezüstérmeket — a székesfehérvári kath. főgimnázium és felsőlövői ág ev. tanítóképzőnek 10—10 növendéke pedig bronzérmeket kapott.

X. Stafetaverseny. A stafétafutás győztese Hrazdina István (csurgói áll. tanítóképezde) aranyérmeket, Sági Imre (győri áll. főreál) pedig, aki második lett ezüstérmeket kapott.

A verseny végeztevel Prohászka Ottokár megyés püspök szólott a majdnem kétezer főnyi tanulóifjúsághoz. A beszéd után felhangzott a Szózat, majd pedig a Kossuth-nóta, amit úgy Erzsébet Amália kir. hercegnő, mint a jelenlevő magasrangú katonatisztek állva hallgattak végig.

Eperjesen.

Eperjesen az ország minden részéből összegyülekezett (az eperjesiekkel együtt) 30 intézet vett részt a versenyen 1500 tanulóval. Az elő- és középmerkőzések szombat délután és vasárnap délelőtt folytak le. A főversenyt vasárnap délután tartották meg az ifjúság nagy játszóterén, ahová az ifjúság a föllobogózt városon végig hosszú menetben zászlókkal vonult, nagyszámu éljenző nép sorfala között. Az érkezőket itt sok ezernyi közönség várta, kik között ott láttuk: Semsey Boldizsár főispánt, dr. Vályi János gör. kath. püspököt, Uhlarik Mátyás törvényszéki elnököt, Verver János báró cs. és kir. vezérőrnagyot, Eckensberger Ferdinánd cs. és kir. ezredest, Danck Leó m. kir. honvédőrnagyot és Krayzell Aladár polgármestert.

Az ünnepség a Himnuszszal kezdődött, majd Semsey Boldizsár sárosmegyei főispán megnyitotta a versenyt. Először a szabadgyakorlatokat mutatták be. A versenyek eredménye a következő:

I. 100 méteres síkfutás. Első csoport: 1. Kálmár Gyula debreczeni református gimnáziumi V. osztályu tanuló.

Második csoport: 1. Szoboda Ferencz kassai premontrai főgimnáziumi VI. osztályu tanuló.

II. 120 méteres gátfutás. Első csapat: 1. Szász Emil löcsei királyi katolikus főgimnáziumi VII osztályu tanuló.

Második csapat: 1. Szunyogh Rudolf debreczeni ev. ref. főgimnáziumi VIII. osztályu tanuló.

III. A diszkoszvetésben. 1. Kobulsky Károly eperjesi kir. katolikus főgimnáziumi VII. osztályu tanuló 37.10.

IV. Magasugrás: 1. Halusinszky József munkácsi állami főgimnáziumi VII. osztályu tanuló 167¹/₂ cm.

A fülelabdajáték döntő mérkőzésében az eperjesi kir. katolikus főgimnázium győzött.

A mintacsapatversenyben a magas nyujtón a kassai állami főreáliskola győzött és díjult kapta a versenybírótság tiszteletdíját, Zala Honvéd-szobrát. A súlydobás és távolugrás összetett verseny győztese az eperjesi királyi katolikus főgimnázium. A súlydobásban győztes lett: Csabinyák Elek eperjesi kir. katolikus főgimnáziumi VI. osztályu tanuló. A távolugrásban Szoboda Ferencz győzött 6 méter 34 centiméterrel.

Az eredmény kihirdetése és a jutalmak átadása után az ifjúság a közönséggel együtt elénekelt a Szózatot.

Egerben.

Az ifjúsági kerületi tornaverseny vasárnap délután 3 órakor kezdődött a megyei kaszárnya tágas udvarán. Jankovics Dezső Eger város polgármestere lelkes szavakban üdvözölte a tanulókat, a kiknek nevében Erődi Béla dr. köszönte meg a szíves fogadtást. A föllobogózt utcákon virágesővel fogadták az ifjúságot.

Vasárnap korán reggel hangos trombitaszó és dobpergés verte föl a lakosságot. Az ifjúság 7 órakor a főszékesegyházba vonult, ahol istenítisztelet volt, amelyen a szentmisét Szmrecsányi Lajos püspök mondta és az egeri gimnázium ifjúsága szép egyházi dalokat énekelt. A tornaversenyen a következő városok tanulói vettek részt. Budapest, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Jászberény, Kiskunfélegyháza, Kolozsvár, Nagyenyed, Nagykőrös, Székelyudvarhely, Szolnok és Kecskemét.

Délután félhárom órakor indultak a versenytérre. Megható volt, amikor az 1380 ifju és a jelen volt ötezer főnyi közönség a Himnusz énekelte katonazene kísérete mellett. Közben a polgári iskolai leánynövendékek megkoszorúzták az intézetek zászlóit. Most a közös szabadgyakorlatok következtek. A mintacsapatok ügyes produkeziói után következtek az egyéni versenyek. Este félnyolcz órakor ért véget a verseny, amikor Szederkényi Nándor főispán lelkes beszédet intézett a csapatokhoz, majd fölkerlte Bély Mihály

budapesti tornafelügyelőt, hogy hirdesse ki a verseny eredményét. Győztesek lettek: Mintacsapat tornaoklevelet nyertek az összes intézetek.

Füleslabdajátékban: a kolozsvári ev. ref. főgimnázium az egri főképtalan tiszteletdíját: ezüst serleget és a csapat minden tagja kis ezüstérmét. A budapesti ág. ev. főgimnázium oklevelet, a csapat minden tagja nagy bronzérmét. A budapesti II. ker. főreáliskola oklevelet a csapat minden tagja nagy bronzérmét. Oklevelet nyert: a budapesti Barcsay-utcai gimnázium, a kolozsvári unitárius gimnázium és a kecskeméti állami reáliskola.

A rudmászásban: Berger Miksa (budapesti V. ker. főreáliskola) Eger város tiszteletdíját: ezüst pálmaág.

A távolugrásban: Stux Nándor Budapest, VII. ker. Barcsay-utcai gimnázium, ugrott 537 cm., nyerte az intézet részére a Hevesmegyei Nőegyesület nagy ezüst koszorúját.

A magasugrásban Zwaller István Budapest, IV. ker. főreáliskola, kapta Hevesmegye tiszteletdíját: ezüst koszorút. Ugrott 155 centimétert.

A súlydobásban Tegzes Kálmán a nagykőrösi ev. ref. gimnázium növendéke kapta a Korcsolya-Egyesület tiszteletdíját, 1 aranyérmét.

Az 50 méteres síkfutásban Pápay Albert egri gimnáziumi II. oszt. tanuló kapta a Turista-egyesület tiszteletdíját, aranyérmét.

A 60 méteres síkfutásban Molnár Lajos egri állami főreáliskola IV. oszt. tanuló kapta a Korcsolya-egyesület tiszteletdíját, aranyérmét.

A 80 méteres síkfutásban ezüstérmét nyertek: Boér Árpád, Horváth Lajos, Kopf Árpád, Hajós Ödön. A 100 méteres síkfutásban ezüstérmét kapott: Ádám Sándor, Mottl Gyula, Torma Károly, Suszter János. A 120 méteres síkfutásban ezüstérmét nyert: Uray László, Zsoldos Károly, Auerbach János, Haber Antal. A 150 méteres síkfutásban Babirád Árpád, Ludimsky Lajos, Reichenhaller Jenő. A versenyek kihirdetése után a Szózatot énekelték, majd a Kossuth nóta hangjai mellett elvonult az ifjuság.

A rendező nagybizottság a kitünően sikerült verseny alkalmából a következő táviratot intézte a kultuszminiszterhez:

Nagyméltóságú Apponyi Albert gróf miniszter urnak
Budapest.

Az Egerben rendezett kerületi ifjusági tornaverseny minden tekintetben kitünően sikerült; ez alkalommal tisztelettel üdvözljük nagyméltóságodat, mint tanügyi kormányunk kitünő vezetőjét. Szmrecsányi Lajos püspök, Szederkényi Nándor főispán, Majzik Viktor alispán, Jankovics Dezső polgármester, Babócsay Sándor, Hellebronth Géza képviselők, Erődy Béla, Spittkó Lajos főigazgatók, Turcsányi Gyula, Glósz Kálmán főorvosok, Bély

Mihály tornafelügyelő, Wagner Alajos, Timár Pál, Létmányi Endre, Szölgyéni Ferencz, Vigh Béla, Németh Illés igazgatók, Palasovszky Sándor mérnök, Jilek Károly állomásfőnök, Dombai Nárciss, Turóczi János, Kelecsényi Rezső tanárok, Holló Márton igazgató, Simcsó József tanár, Kassuba Domokos igazgató, Ereky Alfonz, Macki Valér, Miskovics Elek, Kovács Demjén, Szalay Gábor, Küzdy Aurél, Mátrai Rudolf, Madarász Flóris dr., Nagy Béni dr., Perényi Kandid, Juhász Ervin, Kürti Menyhért, Radványi Teofil, Unger Barna, Pölöskey Kornél, Kovács Pius, Cséplő Pál, tanárok, Ridarcsik Imre érseki titkár, Hanák Gyula városi főjegyző.

Temesvárrott.

Három tankerület ifjusága gyült össze Temesvárrott s ezernégyszáz magyar ifju énekelt a Himnusz és a Kossuth-nótát. Gyönyörű képet nyújtott a Temesvári Athletikai Klub versenypályája. A tribünökön köröskörül sok ezernyi közönség. A városon végig ezerszámra állt a tömeg, amely ünnepelte a fehértemplomi, szegedi magyarokat, a székelyeket stb.

A tribün előtti elvonulásnál a zsüri kalaplengetéssel fogadta az ujvidéki szerb főgimnázium csapatát. Az egyik diák erre visszakiáltott a tribün felé:

— Zsivió!

Egy társa, aki mellette lépdelt, rákiáltott:

— Nem zsivió, hanem éljen!

Perczekig tartó éljenzésben tört ki erre az ujvidéki csapat.

A versenyen ott volt többek közt a védnökök közül: Kabdebo Gergely főispán, Laszy József dr. kir. ítélőtáblai elnökök, Telbisz Károly polgármester és Joanovich Sándor alispán. A tornaversenyre három tankerület ifjusága jelentkezett és pedig a nagyszabeni, nagyváradi és szegedi tankerületé. Huszonkilencz intézet fiatalsága vett részt a versenyben. Szombaton, valamint vasárnap délelőtt folytak le az előmérkőzések, vasárnap délután pedig a győztes erők állottak ki a sikra. Három órától fél nyolcz óráig tartott a főverseny.

Az ünnepi díjazásnál a nagy ezüst érmet nyerte a békéscsabai ág. ev. főgimnázium, a kis ezüstérmét a dévai állami tanítóképző, a bronzérmét pedig a sepsiszentgyörgyi ev. ref. főgimnázium vitte el.

Az ünnepi főversenyben diszoklevelet nyertek: Temesvári állami főreáliskola. Verseczi állami főreáliskola. Szegedi városi főgimnázium. Nagyszabeni állami főgimnázium és a belényesi gör. kath. főgimnázium. Több iskola egyszerű oklevelet nyert.

A személyi díjazásnál nagy ezüstérmét nyert Christían Jenő, békéscsabai ágost. evangélikus főgimnázium.

A telvonulásban hat intézet kapott diszoklevelet: Szepsiszentgyörgyi evangélikus református főgimnázium.

zium. Békéscsabai ágost. evangélikus főgimnázium. Temesvári állami főreáliskola. Temesvári állami tanítónőképző és a Nagyváradai premontrai főgimnázium.

A mintacsoport-tornázásban diszoklevelet nyertek: Ujvidéki kath. főgimnázium. Fehértemplomi állami főgimnázium. Dévai áll. tanítóképző. Békéscsabai ág. ev. főgimnázium. Temesvári áll. főgimnázium (Nyujtó). Szeged városi főgimnázium. Ujvidéki gör. kel. főgimnázium. Aradi kir. főgimnázium. Nagykikindai áll. főgimnázium. Verseczi áll. főreáliskola. Nagyszebeni áll. főgimnázium. Szepsiszentgyörgyi ev. ref. főgimnázium. Nagyváradai áll. főreáliskola Pancsovai áll. főgimnázium. Zombori áll. főgimnázium. Több iskola oklevelet nyert.

A száz és százötven méteres síkfutásban nagy ezüstérmét nyertek: Málnásy Sándor (Szepsiszentgyörgy), Stich Béla (Fehértemplom), Lengyel Ede (Temesvár) és Tolciu Joachim (Nagyszeben). Számsan kis érmet és bronzérmét kaptak.

A szabadon választott szabadgyakorlatoknál diszoklevelet nyertek: Fehértemplomi áll. főgimnázium. Szepsiszentgyörgyi ev. ref. főgimnázium. Dévai áll. tanítóképző. Nagyszebeni áll. főgimnázium. Ujvidéki gör. kel. főgimnázium. Temesvári áll. tanítóképző. Lugosi áll. főgimnázium. Temesvári áll. főreáliskola. Szászvárosi ev. ref. főgimnázium. Nagyváradai premontrai főgimnázium. Békési ev. ref. főgimnázium. Szegedi áll. főgimnázium és Szegedi felső kereskedelmi iskola.

A kötélhuzásban az első díjat, a nagy ezüstérmét nyerte a Szeged városi főgimnázium; a kis ezüstérmét a szászvárosi ev. ref. főgimnázium, a bronzérmét pedig a nagybecskerekeli felső kereskedelmi iskola kapta. Mind a három intézet azonkívül diszoklevélben részesült.

A kötélmászás és függeszkedés nyertesei a következők: Nagy ezüstérmé: Reiszter Mihály szegedi áll. főreáliskola, Torday Árpád fehértemplomi áll. főgimnázium, Diener Márton szegedi áll. főreáliskola, Papp Jenő aradi kir. főgimnázium.

A füleslabdaverseny nyel a fehértemplomi állami főgimnázium nyerte az első díjat, a dévai állami főgimnázium a másodikat, a békési ev. ref. főgimnázium pedig a harmadik díjat.

A díjak kiosztása után felhangzott a Szózat, majd a Kossuth-nóta. Este a lakomán Telbisz Károly polgármester intézett lelkesítő szavakat az ifjúsághoz. Érdekes a felemlítésre, hogy a temesvári és zentai iskolák ifjúsága magyar gyártmányu ruhában vonultak fel.

A pædagogia és az iskola-egészségügy.

Irta: *Juba Adolf dr.*

II.

Az eddigi adatokból kiderül, hogy sem a testi egészségnek nagyfokú megrontásával, sem feltűnő szellemi túleröltetéssel a tanítást vádolni nem lehet, olyannal, amely az ifjuság elméjében többé kevesebb maradandó károkat okozna. Ezzel azonban távolról sem akarom azt állítani hogy a pædagogia mindenkor megtartja a kívánatos határt a józan, a szükséges megerőtetés között. Azzal részemről tisztában vagyok, hogy túleröltetés minden iskolafokon van: ez függ az illetők szellemi munkaképességétől. Mindegyikünk előtt ismeretes, hogy a tanulók egy része az elemi iskola anyagával sem tud megbirkózni és kiegészítő iskolára szorul: addig, míg a szülei erőltetik, hogy lépést tartsanak a szellemileg frissebb társaikkal, ezek föltétlenül túl vannak erőltetve. Hasonlóképen áll a dolog akkor, amikor az elemiből a középiskolába és ebből az egyetemre kerülnek: abból, hogy valamely tanuló jól elvégezte az elemi vagy középiskolát és nem képes megbirkózni a középiskola, illetőleg az egyetem anyagával, módszerével, még nem következtethetni az előző iskolák fogyatékosására, hanem inkább arra, hogy nem mindenki szellemi képességének való a fokozott munka. Tudjuk, mily sokan adják be derekukat és szakítják félbe tanulmányaikat, míg azok, akik egyéni becsvágytól vezetve vagy a szülők által kifejtett nyomás által kényszerítve, gyenge munkaképességgel, de nagy szorgalommal végzik tanulmányaikat, a szellemi túleröltetés veszélyének teszik ki magukat. Nincs nehezebb dolog, mint tapasztalat alapján megítélni, vajjon túlterhelés van-e vagy sem: az egyéni benyomásoknak itt felette tág tere nyílik. Részemről — és itt tisztán egyéni benyomásoknak adok kifejezést — azt találom, hogy az elemi iskolákban, ha csak a tanító személyében s pædagogiai eljárásában nincs meg az ok, nincsen túlterhelés, hasonlóképen a gimnáziumokban sem. Már másképp áll a dolog a reálisiskolákban, különösen azoknál, kik a latin tanfolyamot is végigcsinálják, továbbá a felső kereskedelmiekben és főleg a tanító- és tanítónőképzőkben — úgy az elemiekben, mint a polgáriakban. — Természetesen mindenütt sok függ a tanártól, úgyszintén az iskola külső körülményeitől, nevezetesen a túlszofaltságtól, amely a tanulóknak megengedi hogy kiszámítsák, mikor kerül rájuk a sor felelésre. Hogy ezen szakadozott tanulás úgy az évvégi, mint az érettségi vizsgák alkalmával, amikor az egészről kell felelni, fokozott munkálkodásra kényszerít, kétségtelen: azért, ha valaki kimutatná, hogy az érettségire készülők súlyvesztése tetemes, mert sokat kellett éjjelezniök, abból még nem

lehetne jogosan arra következtetni, hogy az érettségi vizsga túlnehéz, mert meglehet — és ezen körülményt előbb ki kell zárni — hogy annak idején hiányzott a rendszeres tanulás és annak kellő ellenőrzése. Erre vonatkozólag saját intézetemben iparkodtam adatokat beszerezni, nevezetesen Müller tanár ural megmértük két VIII. osztály és — ellenőrzés szempontjából — két VI. osztály tanulóinak magasságát, súlyát és tüdőképességét, azonkívül a szópár módszerrel a szellemi munkaképességekre is akartunk következtetni, de a befejező mérések teljes keresztülvitele az érettségi, illetőleg a vizsgálatok idején személyes körülmények miatt elmaradt. Akiknél seikerült méréseket végezni az érettségi után, azok közül nem egynél tetemes volt a súlycsökkenés.

(Folytatjuk.)

Iskolák—főiskolák.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club május 13-án tartotta első atletikai háziversenyét, a következő eredménnyel:

100 yardos síkfutás. 1. Röder Ottó, 2. Wiesner Frigyes.

Magasugrás. 1. Zólyomi Adolf, 2. Neumann Árpád.

Távolugrás. 1. Rác Lajos, 2. Révész Vilmos.

Diszkoszvetés. 1. Wiesner Frigyes, 2. K. Smogovics Árpád.

Súlydobás. 1. Kelemen Kornél, 2. Rác Lajos.

¹/₄ angol mértföldes síkfutás. 1. Révész Vilmos, 2. Frankó Zoltán.

Gerelyvetés. 1. Röder Ottó, 2. Smogovics Árpád.

Müegyetemi A. és F. C. — Kaposvár. Pünkösdi mindkét napján a M. A. F. C. Kaposvárott a Kaposvári Athletikai Clubbal tartott atletikai viadalt és footballmérkőzést. Az atletikai verseny főszámában a 100 yardos siktutásban Márton Gyula (M. A. F. C.) bajnok 10¹/₂ másodperc alatt győzött a még trainingjét csak most kezdő Simon Imre (K. A. C.) ellen. — A K. A. C. football-csapata — különösen a második napon — nagyon szépen játszott.

Torna, atletika, vivás.

Magyar vivó Ausztria kardbajnoka. Ausztria kardvivó-bajnokságát, amelyet az Osztrák Vivó-Szövetség rendezett, Mészáros Ervin bajnok, a Magyar Athletikai Club tagja nyerte meg az osztrák vivók teljes gárdája ellen. Mészáros Ervinnek Bécsben, Prágában, Milanóban, Triesztben és Gandban aratott fényes sikerei sorozatához méltán csatlakozik az osztrák vivóbajnokság elnyerése, amely az egész magyar vivósport fölényét mutatja.

A M. A. C. nemzetközi atletikai viadala ez évben is egyik legnagyobb eseménye lesz a tavaszi atletikai szezonnak. A verseny a szokásos klasszikus számokat tartalmazza, a melyeknek gazdag díjazása méltó a ver-

seny fontosságához. A viadal programja a következő: Gerenday-díj 100 yard, Andrassy-díj ¹/₄ ang. mf., Pannónia Evezős-Egylet díja 2 ang. mf., síkfutásra, ¹/₂ ang. mf. síkfutás, 120 yardos gátfutás, 220 yardos síkfutás handicap, magasugrás (tiszteletdíj), távolugrás, rudugrás, gerely- és diszkoszvetés, 1 ang. mf. gyaloglás. Új kiírás-ként szerepel a Pannónia Evezős-Egylet pompás serlege, a melyet fennállása 10 éves évfordulójának emlékére ajánlott fel a Pannónia régi anyaegyletének. A díj egyéni és három sorrendnélküli győzelemhez van kötve, 11 perces standard idővel. A Gerenday-díj győztese bronzplakettet is nyer, az Andrassy-díj aranyérmét. A viadal iránt már most is érdeklődnek a bécsi, a prágai sportkörök, nemkülönben a M. A. Sz. agitációja folytan hatalmasan föllendült vidéki egyesületek. A verseny június hó 9-én lesz a margitszigeti sporttelepen.

Délmagyarországi atletikai verseny. Az Ara li Athletikai Club június 29-én, Török Gábor-utcai sporttelepén délmagyarországi atletikai versenyt rendez a következő sorrenddel: 100 yardos síkfutás, Délmagyarország bajnokságáért súlydobás, rudugrás Délmagyarország bajnokságáért, diszkoszvetés, 402¹/₄ méteres síkfutás Délmagyarország bajnokságáért, távolugrás, 1000 méteres (100, 200, 300, 400) egyesületi staféta siktutás, gerelydobás. A versenyen részt vehet a délmagyarországi terület minden amateur versenyzője

A Testgyakorlók versenyét elhalasztották. A Magyar Testgyakorlók Köre június másodikára tervezett országos atletikai versenyét hasonló feltételekkel június 16-ra halasztotta el.

Labdarugás.

Mennyit fogynak a játékosok egy mérkőzés alatt? Ha nem állnának hiteles adatok rendelkezésünkre, szinte lehetetlennek tetszene, hogy mennyit fogynak egy forró nyári délutánon lejátszott mérkőzés alatt a játékosok. A Budapesti Torna-Club csapata például a Wiener Sport-Club elleni mérkőzés előtt és utána megmérte magát és mint a mérleg igazolta, a tizenegy játékos 1¹/₂ óra alatt 27¹/₂ kilogrammot fogyott. Ime a játékosok sulya egyenként a match előtt és után:

Domonkos	68	66
Bosznyai	76	72.20
Sárközy	74	70
Ficzere	63	60
Szamos	68.50	65.50
Kisfaludy	74	71.50
Blazsek	63	61.50
Levák	60	58.50
Levitzky	68	66
Molnár	68	65.50
Horváth	60	58.30
	742.50	715.—

Megjegyezzük, hogy a mérkőzés 30 fokban folyt le.

Osztályozó mérközések. A labdarugó-szövetség az osztályozó mérközések napjára június 9-ét tűzte ki; egy napon, egyazon pályán kell az elsőosztályu bajnokság két utolsó helyezettjének a másodosztályu bajnokság két első helyezettjével megmérkőznie. A két küzdelem dönti el, hogy a két bajnokságban lesz-e az idén helycsere.

Németország football-bajnokságát 1907. évre a Freiburger Fussball-Club nyerte meg, mely 3 : 1 arányban verte a berlini Victoriát, Berlin város 1906. évi football-bajnokát. A döntő mérkőzés a német labdarugó-szövetség közgyűlése alkalmából pütkös vasárnapján Mannheimban folyt le.

A nemzetközi szövetség kongresszusa. A Nemzetközi Labdarugó-Szövetségnek idei, Amsterdamban pütkösnap rendezett kongresszusáról már hírt adtunk; a kongresszuson a cseh labdarugó-szövetséget is mint önálló szövetséget vették fel. A kongresszuson szóba

került a német szövetségnek a csehek ellen kimondott bojkottja, de a nemzetközi szövetség ebben a kérdésben semleges álláspontot foglalt el. A legközelebbi kongresszust jövő évben Bécsben fogják megtartani.

Két labdarugó egyesület egybeolvadása. Az Ujpest Törekvés Football-Club csütörtöki második osztályu bajnoki mérkőzését még lejátszva, megszűnik, illetőleg összes tagjaival az Ujpesti Torna-Egyesülethez csatlakozik, mely utóbbi tehát az ősztől kezdve lényegesen meg fog erősödni.

Krékpár-sport.

A Condor Kerékpár Egyesület távversenye. Pütkös vasárnapján rendezte a Condor Kerékpár-Egyesület Budapest-zirci távversenyét, 120 km. távon, melynek eredménye a következő volt:

1. Müller István Csillag K. E. 4 óra 25 p.
2. Kiss Sándor Condor K. E. 4 óra 38 p.
3. Laukó Álmos Condor K. E. 5 óra 2 p.

H I R D E T É S E K.

Személy hitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lekések-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, **nyugdíjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak** és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —20 évig terjedő időre havi, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és egész évi tőkekamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris-bécsi enpuéte értelmében tőkésitem a jövedelmet.

4°/_o! **4°/_o!** **4°/_o!** **4°/_o!**

Jelzálog hitel!

300 koronától feljebb I. II. és III. helyre, földek-, városi- és vidéki házak, nyaralók, **gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványvizek és egyéb források és kőbányákra**, a beesérték $\frac{3}{4}$ részéig.

Építési hitel!

építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban a mily arányban az építkezés előre haladt!

Bank és magánadósságok konvertálása!

Előnyösen! **Szolid** alapon és **gyorsan** eszközlöm mindezen fenti műveleteket elsórangu bel- és külföldi intézetek által.

Elsőrendű ajánlatok!

Kérjen prospectust.

Válaszbélyeg melléklendő!

MELLER L. EGYED

BUDAPEST, V., Koháry-utca 19.

Telefon-Interurban 46—31.

PÉNZ!

PÉNZ!

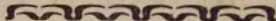
A Magyar Nép Művészete

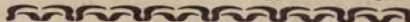
szakértők és művészek
közreműködésével írta

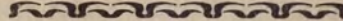
MALONYAY DEZSŐ.

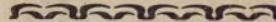

ÖT KÖTETBEN, TÖBB SZÁZ
POMPÁS SZINNYOMATÚ
TÁBLÁVAL ÉS MŰMELLÉK-
LETTEL; EZREKET MEGHA-
LADÓ A SZÖVEG KÖZÉ
NYOMOTT KÉPPEL.

KIADJA:
A
FRANKLIN-TARSULAT
BUDAPESTEN.

A most megjelenő első kötet a kalotaszegi vidéket, annak népét, viseletét, falusi életét, építészetét pásztor- és iparoskészségeit, házi iparművészetét (szövés, fonás, varrás, himzés, agyag-, fa-, csont-, bőr-, fémművesség, szobrászat stb.), templomait, temetője művészetét s népies eredetű műemlékeit ismerteti.

Az ezrekre menő illusztrációk a helyszínen gyűjtött és készült rajzok, tervek, fényképek kitűnő reprodukciói. A fej- és záróléczek, szövegek képek, műmelléletek, színes műlapok sokasága olyan változatossá teszi a munkát, hogy hozzá hasonló gazdaságú eddigelé nem jelent meg a magyar könyvpiaczon.

A II. kötet az erdélyi székelység és Torockó, a III. a duntúli magyarság, a IV. és V. pedig a Nagy-Alföld, a Felvidék és az északkeleti Hegyalja népének művészetéről fog szólni

A munka albumszerű nagy kvartalkú kötetekben, rendkívül finom papíron, ritka szép betűkkel jelenik meg.

Az öt kötetből álló fényes
(kiállítású mű ára diszes)
((kötésben 120 korona.))

Megrendelhető két koronás havi
részletfizetés ellenében is.

LAMPEL R.
könyvkereskedése.

(WODIANER E. és FIAL) részvénytársaságnál Budapest,
VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.